

Nar, er det ikke, fordi jeg i og for sig finder det unaturligt og urigtigt, at de komme i Skole før denne Alder, men jeg mener, at det maa være Forældrenes egen Sag. Det tør jeg saa trostigt overlade til Forældrene; efter hele den Betragtning, jeg vil gøre gældende, mener jeg ogsaa, at det vil være naturligt og rigtigt at overlade saa meget som muligt til Forældrene. Staten Samfundet kan kræve, at alle dets Borgere saa en vis Grad af Dplysning, af Kundskab; men naar Staten saa vil forlange mere opfyldt end det lille Krav om et Parmaal af Kundskaber, saa mener jeg, at Staten begaar et Overgreb, og det bliver visstnok ikke til Gavn for Dplysningen, det kan man være ganske sikker paa. Det bliver ikke til Gavn for Dplysningen i dens Helhed, det vil snarere skade end gavne. Lige saa gaar det med Udskrivningsalderen af Skolen. Jeg er ikke i og for sig nogen særlig Modstander af den Bestemmelse derom, der er indsat i Loven; jeg mener, det vilde være naturligt og rigtigt, at Børnene gik i Skole, til de var omtrent 14 Aar, og kun fik Lov til at blive udfærdige af Skolen om Foraaret, naar de fyldte 14 Aar om Sommeren, for jeg lægger ikke nogen særlig Vægt paa Sommer-skolegangen, men som sagt, jeg vil ogsaa helst have det Spørgsmaal lagt i Forældrenes egen Haand. — Med Hensyn til, hvad jeg for øvrigt har at sige om Forslaget, kan jeg fatte mig meget kort; jeg kan væsentlig henholde mig til, hvad der er udtalt af det ærede Medlem fra Ringbøbing (S. C. Christensen), navnlig med Hensyn til den Ordning, som han har tænkt sig gennemført, at man kunde faa en udvidet Skolekommission, at man kunde faa Mulkthystemet affattet, og navnlig ogsaa, at man kunde faa Dffervæsenet affattet. Efter min Mening have, saaledes som Forholdene nu ere, Forældrene ikke stor Indflydelse paa, hvorledes Skolen ordnes, men kunde vi faa saadanne udvidede Skolekommissioner som antydet, og kunde der blive lagt noget mere Værdighed i disse Skolekommissioners Hænder, navnlig med Hensyn til Ordningen af det stedlige Skolevæsen, mener jeg, at der var bundet ganske betydeligt. Saa vilde der staves en Interesse for og Kærlighed til Skolen, som man ikke har kendt tidligere. Det er jo klart nok, at Uniformeringen, om jeg saa maa sige, dette at faa det hele til at gaa efter en Snor, ikke videre vilde passe med en saadan Ordning, men det sætter jeg i Grunden heller ikke Pris paa. Jeg vilde s. O. ikke synes om, at det gaar som i andre Lande, at man kan sidde paa et Sted og sige: Nu undervises der i dette Øjeblik i alle Landets Skoler i

det og det Sag, og til det og det bestemte Punkt er man nu kommet. Der kunde for en Kontormand være noget tiltalende i at sidde og spekulere over den Slags Ting; men det er ikke Livets Krav, ikke noget, der fremmer det gode Udbytte af Skolens Arbejde. Jeg er sikker paa, at hvis Skolens Ordning blev lagt mere i Kommuneautoriteternes Haand, og hvis Forældrene derigennem fik nogen mere Indflydelse, vilde vi faa anderledes Gang i Dplysningsarbejdet, end vi nu have, selv om, som sagt, Uniformiteten vilde komme til at lide derunder. — Endnu vilde jeg gerne, inden jeg slutter, tillade mig at sige et Par Ord om Lønnings-spørgsmaalet. Jeg erkender, at den Lønningsmaade, vi nu have, i mange Maader er uheldig. Efter det foreliggende Forslag lader det imidlertid til, at man ikke nu er til Guds at afhjælpe de værste Ulemper, som jeg mener klæbe ved den nuværende Lønningsmaade. Efter Lovforslaget vil man nemlig ikke hørt fra den Del af Lønningen, som hedder Offer og Accidenser. Jeg forstaaer ikke Grunden dertil; jeg forstaaer ikke, hvad der skulde kunne bevæge den højtærede Kultusminister eller Folketinget eller Landstinget til vedvarende at beholde denne Lønningsmaade. Jeg synes dog, at man maa sige, at den er saa uhyggelig, at man ikke vel kan forstaa, at man vil blive ved at beholde den. Hvad Grund skulde der være dertil? Man siger, at man vil ikke kunne høre fra Ofret til Skolelæreren, uden at man ogsaa samtidig maa have Ofret til Præsten hørt. Men hvorfor det? Hvis Stillingen er den, at man fra alle Sider anser det for en stor Ulempe og for noget, man snarest muligt maatte se at komme bort fra, hvorfor kan man saa ikke straks nu, hvor Lejligheden synes at tilbyde sig af sig selv, gaa til at ophæve paa en Gang Offer og Accidenser til Skolelærere? Det kan maasse være fedeligt nok for Præsten at staa ene i Kirken og tage mod Ofret — jeg beklager ham ogsaa af mit ganske Hjerte — men for den gode Sags Skyld synes jeg dog, man nok maatte kunne bære det over sit Hjerte at lade ham være ene om det. Hvorvidt Lønningerne ere rigelige eller ikke, skal jeg ikke udtale mig videre om. Efter min Mening ere de meget rundelige. Men jeg vilde gerne omtale den anden Side ved Sagen. Man skulde dog ogsaa se paa, hvem der skal betale Lønningerne. Nu ved jeg nok, at man vil gaa ud fra, at Kommunerne ikke skulle have større Byrder, end de hidtil have haft, men jeg er ikke ganske sikker paa, at det holder Stik, jeg har mine Tvivlsøderom. Det vil jo imidlertid kunne undersøges af det Udvalg, som